

Hepatitída C stále aktuálna – pohľad infektológa

prof. MUDr. Ivan Schréter, CSc.

Klinika infektológie a cestovnej medicíny LF UPJŠ a UN LP Košice

XXIII. Konferencia SSVPL SLS
Starý Smokovec 11.-13.10.2012

Vírusové hepatitídy

- Dnes je známych 5 hlavných typov vírusových hepatitíd (A,B,C,D a E)
- Na Slovensku podobne ako v iných vyspelých krajinách výrazne **poklesol počet akútnych** hepatitíd A aj B
- **Prvoradým problémom** sa stali **chronické** hepatitídy typu B ale najmä C, ktoré môžu viesť ku cirhóze pečene a hepatocelulárnemu karcinómu
- **Efektivita liečebných postupov** v poslednom období sa **výrazne zvýšila**
- Preto pre úspešnosť prevencie chronických následkov má rozhodujúci význam predovšetkým ich **včasná diagnostika a liečba**

Charakteristika infekcie vírusom hepatitídy C

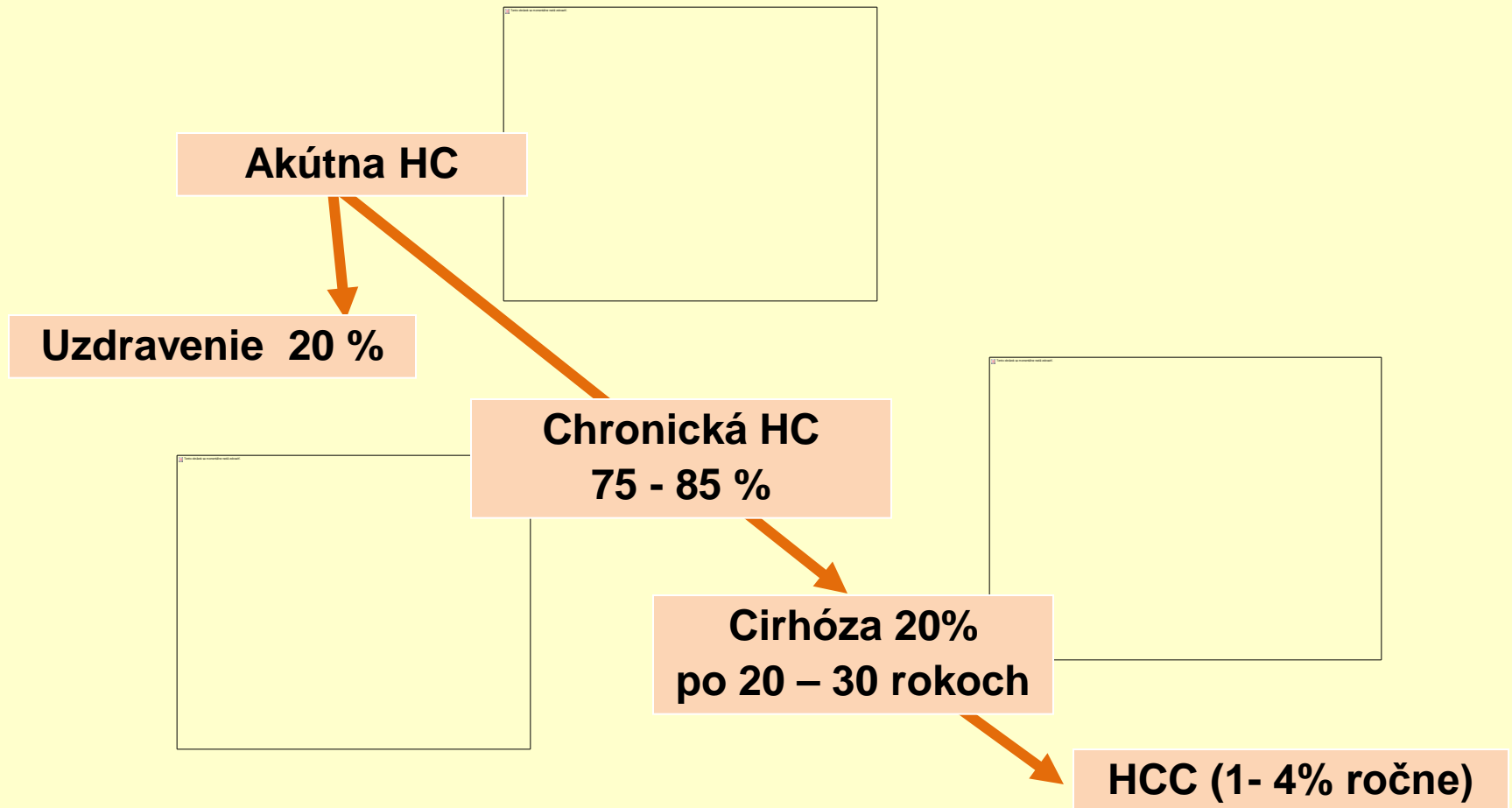
Akútna hepatitída

- 30 - 40% pacientov nemá **žiadne príznaky** ochorenia
- **väčšinou bez ikteru**, bez bolesti
- v 80 % sa vyvíja chronická infekcia

Chronická hepatitída

- v úvode **bez príznakov**, alebo len **nešpecifické** príznaky
  - zvýšená únavnosť
  - tráviace ťažkosti
  - bolesť svalov a kĺbov
  - úzkosť alebo depresia
  - citlivosť pod pravým rebrovým oblúkom

Priebeh infekcie vírusom hepatitídy C

- Hepatitída C predstavuje vo vyspelých krajinách najčastejšiu príčinu chronických ochorení pečene a je najčastejšou príčinou na transplantáciu tohoto orgánu

Rizikové faktory pre vznik hepatocelulárneho karcinómu (HCC)

Rizikový faktor (%)				
	VHC	VHB	Alkohol	Iné
Európa	60-70	10-15	20	10
Severná Amerika	50-60	20	20	10
Ázia* a Afrika	20	70	10	<10 [‡]

* Okrem Japonska kde HVC zodpovedá za 70%, VHB za 10-20%, alkohol za 10% a iné za <10 prípadov

‡ Aflatoxin je hlavným kofaktorom zvyšujúcim onkogenetické riziko u pacientov s infekciou HBV

Odhady poddiagnostikovania HCV

- V diagnostike infekcií vírusom hepatitídy C pretrvávajú prekážky, ktoré sú príčinou **poddiagnostikovania** a tým aj neadekvátnej starostlivosti o mnohých, ktorí sú infikovaní týmto vírusom
- Podľa údajov z **USA** veľké množstvo pacientov s chronickou HCV infekciou je stále nediodagnostikovaných
  - Odhaduje sa, že až 50% z nich nevie o tom, že sú infikovaní^[1,2]
- Odhadované množstvo jedincov s HCV infekciou v jednotlivých krajinách **Európy**, ktorí ostávajú nediodagnostikovaní sa výrazne líši ^[3]
  - Francúzsko: 44%
  - UK: 69%
  - Severné Španielsko: 84%
  - Nemecko: 90%
  - Poľsko: 98%

1. Gordon FD. Am J Med. 1999;107:36S-40S. 2. Culver DH, et al. Transfusion. 2000;40:1176-1181. 3. Eurasian Harm Reduction Network. Comparative analysis of HCV prevalence across selected countries of Europe and the Mediterranean area. October 2007.

Prekážky v identifikácii HCV infikovaných

- Chybná predstava lekárov o príčinách pečeňových ochorení
  - Predpoklad že ochorenia pečene sú zapríčinené hlavne alkoholom alebo NAFLD
- Pocit hanby zo strany pacientov brániaci priznanie rizikových faktorov akým je užívanie drog
- Nedostatok príznakov
  - Väčšina osôb s chronickou HCV infekciou nemá príznaky alebo má len mierne prejavy predtým než ich ochorenie progreduje do pokročilého štádia

Počty hlásených hepatitíd C v SR

Spolu v SR hlásených **2 895** prípadov

Anti-HCV prevalencia u darcov krvi a v niektorých rizikových skupinách v SR

- prevalencia anti-HCV na transfúznej stanici v Košiciach v r. 1993–1998¹
  - u 10 735 prvodarcov **0,25 %**
- v rámci epidemiologického prieskumu v r. 2000¹ v rizikových skupinách na východnom Slovensku zistená prítomnosť anti-HCV protilátok:
  - u intravenózných narkomanov (n= 24) **33,3 %**
  - u hemodialyzovaných pacientov (n =118) **7,6 %**
  - v skupine zdravotníckych pracovníkov (n=368) **0,5 %**
- v rámci epidemiologického prieskumu v r. 2001² z jedného zariadenia na západnom Slovensku zistená prítomnosť anti-HCV protilátok
  - v skupine internovaných vo vyšetrovacej väzbe (n=88) **49 %**

1.Hugecová D, Falk symposium Basel, 1999

2.Gazdíková K. Via practica, 2011

Odhadovaná prevencia anti-HCV vo svete

Región	Počet obyvateľov (miliónov)	Prevalencia (%)	Počet infikovaných (miliónov)
Afrika	602	5,3	31,9
Amerika	785	1,7	13,1
Bližky Východ	466	4,6	21,3
Európa	858	1,03	8,9
JV Ázia	1500	2,15	32,3
Západné Tichomorie	1600	3,9	62,2
Spolu	5811	3,1	169,7

Štúdium prevalencie HCV u obyvateľstva SR

Prevalencia infekcie vírusom hepatitídy C v Slovenskej republike

I. SCHRÉTER¹, P. KRISTIAN¹, C. KLEMENT², D. KOHÚTOVÁ², P. JARČUŠKA¹,
L. MAĐAROVÁ², M. AVDIČOVÁ², E. MÁDEROVÁ³

¹Klinika pre infekčné choroby LF UPJŠ a FN LP v Košiciach, ²Regionálny úrad verejného zdravotníctva v Banskej Bystrici,

³Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky v Bratislave

---

SOUHRN

Schréter I., Kristian P., Klement C., Kohútová D., Jarčuška P., Maďarová L., Avdičová M., Máderová E.: **Prevalencia infekcie vírusom hepatitídy C v Slovenskej republike**

Cieľ: Zistiť prevalenciu hepatitídy C v bežnej populácii na Slovensku bez akéhokoľvek posudzovania a zadelenia do rôznych rizikových skupín.

Materiál a metodika: Vyšetrených bolo 3 608 zbytkových sér z epidemiologických prehľadov v rokoch 1997 (1 484 sér) a 2002 (2 124 sér) od náhodne vybraných osôb vo veku nad 15 rokov z celého Slovenska. Protilátky anti-HCV boli stanovené ELISA testom 4. generácie a v prípade pozitívneho alebo hranične pozitívneho výsledku stanovená prítomnosť HCV RNA kvalitatívne.

Výsledky: Z 3 608 vyšetrených vzoriek bolo celkovo 55 (1,52 %) anti-HCV pozitívnych a 10 (0,28 %) hranične pozitívnych. HCV RNA sa dokázala v 24 prípadoch (0,67 %). Pri porovnaní výsledkov z rokov 1997 a 2002 vidieť nárast počtu anti-HCV pozitívnych vzoriek, ktorý bol aj štatisticky významný ($p < 0,01$). Podobne bol zaznamenaný aj nárast HCV RNA pozitívnych prípadov, avšak nesignifikantný. Napriek miernej prevahe HCV infekcie u žien sa nezistili štatisticky významné rozdiely podľa pohlavia. Anti-HCV pozitivita s vekom mierne stúpala, zatiaľ čo podiel HCV RNA pozitívnych pacientov bol najvyšší v strednej vekovej skupine od 36 do 45 rokov. Geografické rozdelenie prípadov HCV infekcie podľa krajov poukazuje na pomerne rovnomerný výskyt na celom území SR.

Záver: Zistená prevalencia protilátok anti-HCV u vyšetovaných osôb, ktoré predstavujú bežnú populáciu Slovenska nad 15 rokov, bola 1,52 %, chronická infekcia HCV sa potvrdila v 0,67 %.

Kľúčová slova: hepatitída C, prevalencia, anti-HCV, HCV RNA, Slovensko.

Prevalencia HCV infekcie u obyvateľstva SR (r. 1997,2002)

- počet vyšetrených sér spolu **3608**
- celkový počet **anti-HCV pozit.:** **1,52 %**
  - výsledok sporný **+ 0,28 %**
- celkový počet **HCV RNA pozit.:** **0,67 %**

predpoklad: **35.000** infikovaných v SR

Epid“ projekt - „Epidemiologické aspekty výskytu vírusovej hepatitídy B a C na Slovensku“

- **Charakteristika:** prospektívny multicentrický epidemiologický projekt pod záštitou *Slovenskej spoločnosti infektológov SLS* z edukačného grantu Roche Slovensko, s.r.o.
- **Primárne ciele:** Stanovenie výskytu chronickej infekcie VHB a VHC v dospeljej populácii na Slovensku a porovnanie s doteraz dostupnými staršími údajmi.
- **Spoluriešiteľské pracoviská:** všetky krajské lôžkové infektologické pracoviská
- **Trvanie projektu:** 12 mesiacov (4.2010 – 3.2011)
- **Počet zaradených pacientov:** 4 598
- **Kritéria pre zaradenie:** hospitalizovaní, starší ako 15 rokov s výnimkou známej diagnóza chronickej hepatitídy B, alebo C.

Výsledky „Epid“ projektu

Pracovisko	Počet pacientov	Anti HCV pozit	Anti HCV pozit (%)	HCV RNA pozit	HCV RNA pozit (%)
Bratislava	737	19	2,58	7	0,95
Trnava	550	6	1,09	6	1,09
Nitra	550	8	1,45	3*	0,55
Trenčín	499	4	0,80	2	0,40
Martin	350	6	1,71	4	1,14
Banská Bystrica	414	9	2,17	4+	0,97
Prešov	555	7	1,26	2	0,36
Košice	943	6	0,64	4	0,42
Spolu	4598	65	1,41%	32	0,70%

* 3 vzorky neboli vyšetriteľné na HCV RNA

+ 1 vzorka nebola vyšetriteľná na HCV RNA

Porovnanie výsledkov projektov na zisťovanie prevalence HCV v SR

Publikované údaje z rokov 1997 a 2002:

- celkovo vyšetrených **3608** sér

	prevalencia	/ počet osôb
■ anti-HCV pozit.:	1,52 %	76 000
■ HCV RNA pozit.:	0,67 %	33 500

- Epidemiologický projekt z rokov 2010 a 2011:

- celkovo vyšetrených **4598** osôb

	prevalencia	/ počet osôb
■ anti-HCV pozit.:	1,41 %	57 000
■ HCV RNA pozit.:	0,70 %	35 000

„Epid“ projekt - ALT varovný signál prítomnosti infekcie VHB alebo VHC

- **4598** vyšetrených:
  - 144 pac. HBsAg al. anti-HCV pozit., t.j. **3,1 %**
- **1364** pac. s **↑ALT**:
  - 94 pac. HBsAg al. anti-HCV pozit., t.j. **6,9 %**
- **3234** pac. s **norm. ALT**:
  - 50 pac. HBsAg al. anti-HCV pozit., t.j. **1,5 %**
- rozdiel 4,6-násobný

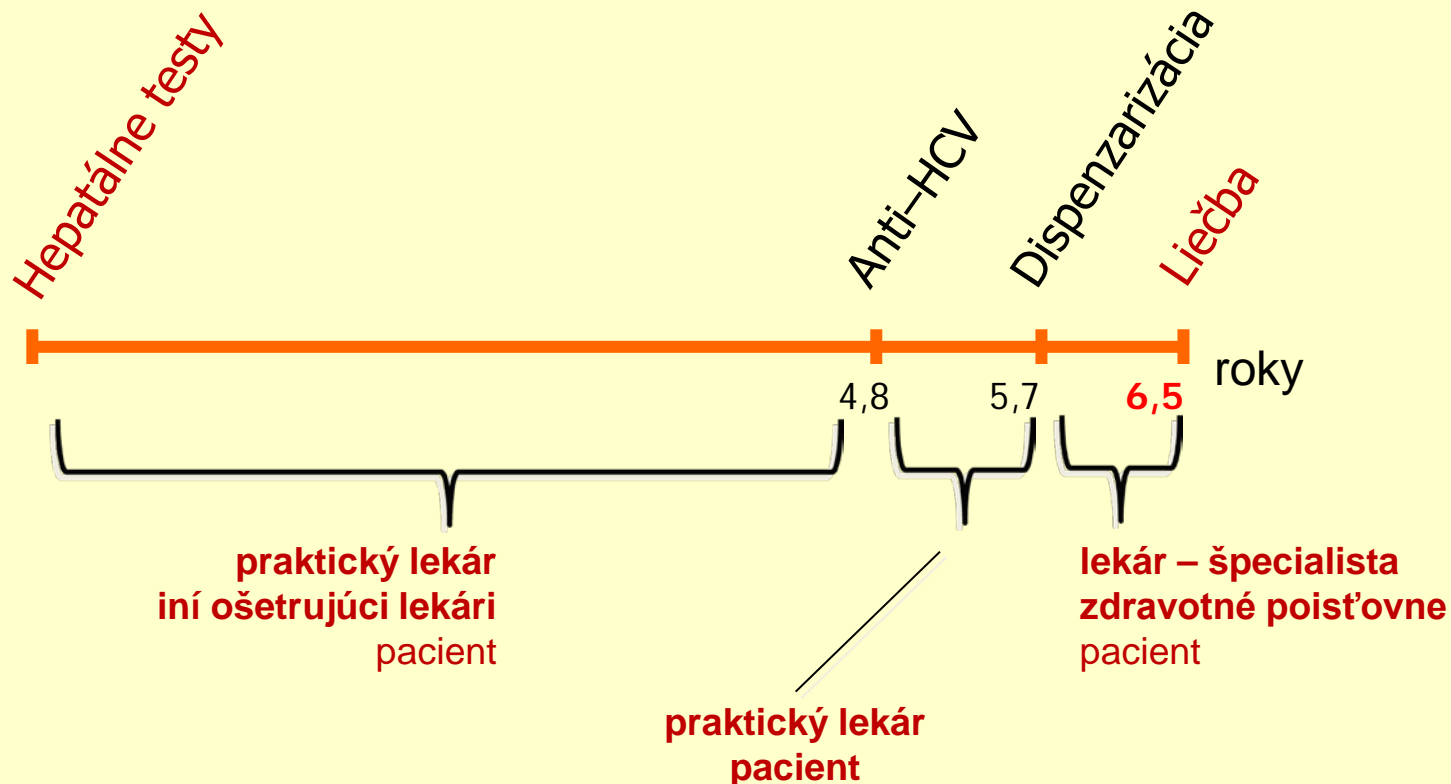

Najčastejšie spôsoby diagnostikovania infekcie vírusom hepatitídy C v praxi

- diagnostika v **akútnom** štádiu hepatitídy C
- skríning pri **darčovstve** krvi
- skríningové vyšetrenie v **rizikových skupinách**
- **diferenciálna diagnostika** hepatopátií (zvýšená aktivita aminotransferáz)
- vyšetrenia v rámci **prevencie** – (nie je bežnou súčasťou)

Trvanie diagnostického procesu pri chronických hepatitídach

Kto je zodpovedný za včasnú diagnostiku CH ?

178 prvoliečených pacientov na KICH v Košiciach v rokoch 2003-2007

CHC diagnostikovaná v štádiu cirhózy (kazuistika)

Popis prípadu:

49 ročný muž

Pri preventívnej prehliadke (25.10.2011) zistená **zvýšená aktivita AST,ALT a trombocytopenia**

V r. **1987** dostal **transfúziu** krvi pri plastike ľavej DK po úraze

Poukázaný hematológom pre zvýšené HT a reakt.anti-HCV na infektologické vyšetrenie (24.2.2012) - potvrdená **anti-HCV pozit** a **HCV RNA pozitivita**

Charakteristika HC

Bez subjektívnych ťažkostí

Zvýšená aktivita ALT a AST, zvýšená hladina AFP, trombocytopenia

Biopsia kontraindikovaná pre trombocytopeniu

USG: zvýšená echogenita, splenomegália. MR 4.3.2012 povrdzuje cirhózu

Endoskopické vyšetrenie 28.3.2012: varixy pažeráka

Doplňujúce údaje

Bilir. celk. 41,3umol/l, AST 2,04 ukat/l, ALT 2,88 ukat/l, AFP 84,4 kIU/l

Trombocyty 37.10x9/l

Alkohol príležitostne, občas fajčí

Hmotnosť 85 kg, výška 180 cm

Asi 2 roky užíval Lagosu pre mierne zvýšené HT

Vyšetrenie MR

(14.3.2012.)

- **Hepatomegália** v MCL čiare dosahuje K-K rozmer 182 mm.
Známky rozvinutej cirhózy – narušená architektonika heparu, zvlnený povrch, hrubozrnitá kresba. Dilatovaný kmeň v. portae (15mm), dilatovaná a vinutá v. lienalis, bez známok trombózy.
Portálna hypertenzia s obrazom **splenomegálie**. Rekanalizácia v. umbilicalis a periumbilikálnych vén.

Vývoj liečebných možností chronickej hepatitídy C

Terapia HNANB IFN alfa

Objav genómu HCV

Terapia IFN alfa 24, alebo 48 týždňov – 3 x týždenne – nízky efekt liečby

Pridanie RBV ku IFN alfa - zlepšenie výsledkov

Peg-IFN – dávkovanie raz týždenne – ďalšie zlepšenie výsledkov

Peg-IFN alfa + RBV štandard od r. 2001

Trojkombinácia s boceprevirom alebo telaprevirom od r. 2010 (v SR od 2012)

1978

2012

Štandardná liečba chronickej hepatitídy C

(od roku 2001)

Pegylovaný interferón alfa 2a/2b + ribavirín

Trvanie liečby:

HCV genotyp 1/4: 48 týždňov

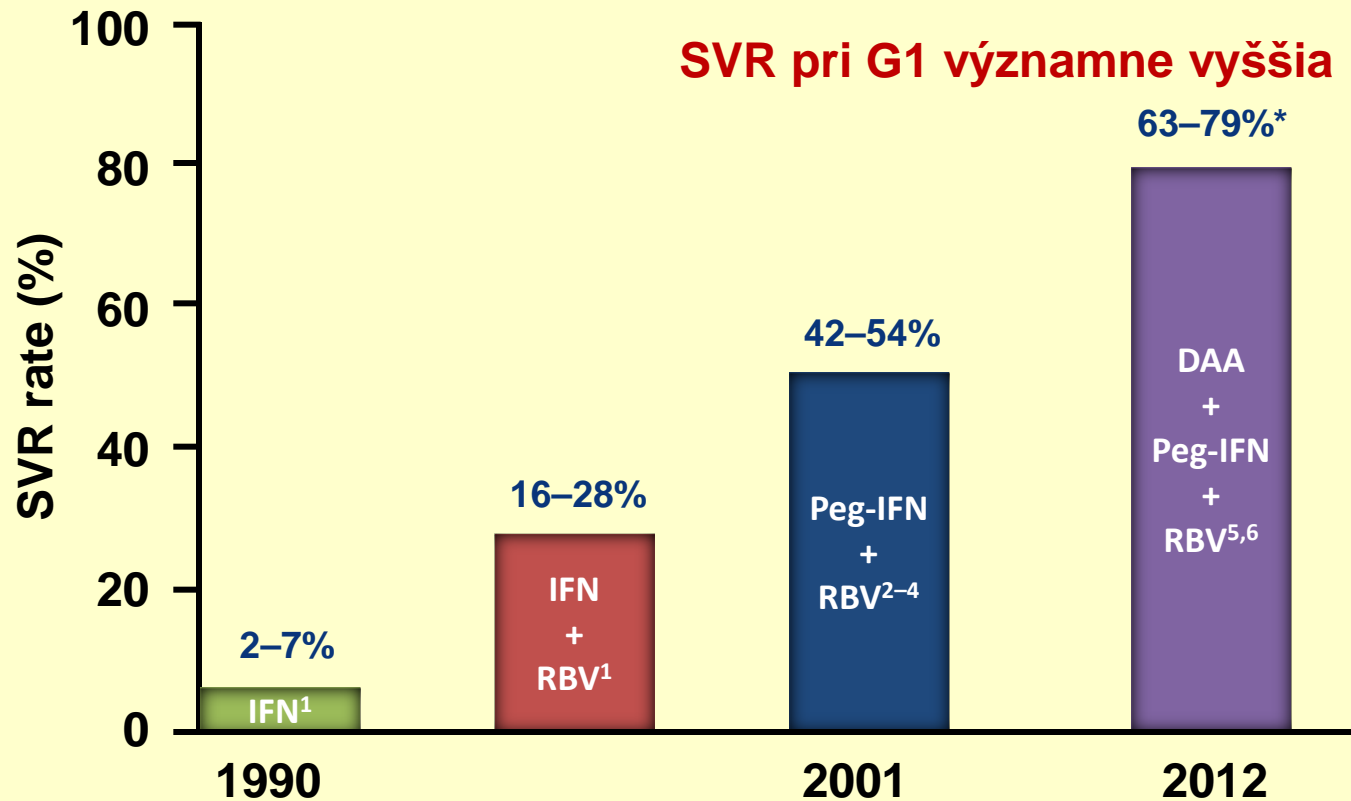
HCV genotyp 2/3: 24 týždňov

Trvalá odpoveď na liečbu (SVR):

všetky genotypy: 54 – 56%

genotype 1: 42 – 54 %

Rok 2012 – možnosť liečby trojkombináciou s boceprevirom alebo telaprevirom aj v SR

* Doteraz neliečení pacienti

1. *McHutchison JG, et al. N Engl J Med 1998;339:1485–92;*
2. *Fried M, et al. N Engl J Med 2002;347:975–82*
3. *Manns MP, et al. Lancet 2001;358:958–65;*
4. *Hadziyannis SJ, et al. Ann Intern Med 2004;140:346–55*
5. *Telaprevir EU SmPC;*
6. *Boceprevir EU SmPC*

Rok 2012 – nové štandardné diagnostické a terapeutické postupy

53.metodický list racionálnej farmakoterapie (apríl 2012, č. 5 - 6)

**Manažment liečby chronickej hepatitídy C trojkombináciou
3K-TVV telaprevir – pegylovaný interferón α - ribavirín**

54.metodický list racionálnej farmakoterapie (júl 2012, č. 8 - 9)

**Manažment liečby chronickej hepatitídy C trojkombináciou
3K- BOC boceprevir – pegylovaný interferón α - ribavirín**

Kto by mal byť vyšetrený na HC ?

- osoby so zvýšenými „pečeňovými testami“
- intravenózne užívatelia drog (aj sporadickí)
- osoby po transfúzii krvi, krvných derivátov a po transplantáciách pred rokom 1992
- osoby s tetovaním, piercingom alebo po akupunktúre robených za nedostatočne sterilných podmienok
- promiskuitné osoby a sexuálni partneri osôb s hepatítidou C
- ľudia v domácnosti s HCV infikovaným pacientom
- hemofilici, hemodialyzovaní pacienti
- osoby po expozícii nakazenou alebo neznámou krvou (napr. zdravotníci)

Záver - rezervy v diagnostika chronickej infekcie VHC

- **Včasné spoznanie** infekcie vírusom hepatitídy C a jej liečba má rozhodujúci význam pre osud infikovanej osoby
- Osobitnú pozornosť je preto potrebné venovať zisťovaniu informácii o prípadnej príslušnosti k **rizikovej skupine** ohrozenej zvýšeným výskytom hepatitídy C ale aj osobám so **zvýšenou aktivitou ALT**, ktorá je dôležitým markerom poškodenia pečene a veľmi často súvisí s infekciou vírusom hepatitídy C